מסורת הש"ס

א) [נקמן קו. ע"ש פוטיר יח. ע"ש], ב) [גירסת ערוך בערך אכל אוכלא וכתיב על גר שני פיוטיפס ע"ש], ג) [עי' תוספות פוטיר י. ד"ה דאמרי], ד) [לעיל פב. ע"ש], ה) נ"מ אתיא דניתהו מאתא נקלא אמרה להו לשיננתה אמרי לה הניא כו', ו) [כמלכים אותה ושמע ויכשיפה לט כתיב ויתמה], ז) [נ"ל רבה], ח) [תענית כ.], ט) [בהעלותך י כט], י) [שם], כ) [קפדי אחזיו לב לט], ל) כע"ל במקום כה"ד: זקינו דר' פרידא הוא ר' חייא בר אבייה, מ) [בית נמתה מ"ב כו], נ) [לעיל לז.].

גליון הש"ס

גמ' אין אברהם מצוי. עי' יומא לח ע"ב מתים ושנים ד"ה מעשה:

מוסף רש"י

יושבי יעבץ. תלמידי יעבץ, יעבץ אדם גדול בתורה היה, כדמתיב (דהי"א ד) ויקרא יעבץ לאלהי ישראל לאמר אם ברך תברכני בתורה והרבית את גבולי בתלמידים וגו' ויבא אלהים את אשר שאל (פוסה יא. ע"פ חמורה סז.), תרעתים. מפרש בספרי שמעו תרועה בהר סיני, ל"א תרעתים על שם שהיו יושבים בשערי ירושלים (פוסה שם), שמעתים. שמעתו מלות אביהם, דכנני יוצרא בן רבא משמעי קרא, והם היו מבני בניו של יתרו כדמפרש ואזיל המה הקינים שהיו יושבים בסוכות, כדכתיב (ירמיה לה) ובית בתהלים, וקרי להו משפחת סופרים, דהיינו סנהדרין, וכן תרעתים זקני שער (שם). אוכלא דקצרי. נכנע אחז לפני יעביה וסם על רשעו אוכלא דקצרי, כפה עליו כלי, פי' כלי מעוקם של כוסכוס שמלפפין בו מים על הכנדים (ישעי"ה ז ג). זקנו דרבי פרידא. הוא ר' חייא בר אבייה (לעיל פב.). קבורת חמור. מושלך בכתובות (שם). ולא אלמנה ממש. דהא לא כתיב אלמנה אלא היתה כאלמנה, כלומר הצטערת בתלמוד תורה על בעלה שהלך ועתיד לחזור (תענית כ.).

תורה אור

1. ויאמר אל בנותיו ואיו למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם: שמות ב כ
2. ומשפחות סופרים ישבי יעבץ תרעתים שמעתים שוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב: דברי הימים א ב נה
3. ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב את העם: שופטים א טו
4. ויהי הם ישבים אל השלחן ויהי דבר יי אל הנביא אשר השיבו: מלכים א יג כ
5. ויאמר יי אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בגך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס: ישעיהו ז ג
6. ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל: דברים לב לט
7. קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלם: ירמיהו כב יט
8. אנה יי זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי ויבך חזקיהו בכי גדול: מלכים ב כ ג
9. ויאמר חזקיהו אל ישעיהו מה אות כי ירפא יי לי ועליתי ביום השלישי בית יי: מלכים ב כ ח
10. ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל: מלכים ב כ יח
11. וישמע עליהם חזקיהו וירא את כל בית נכתה את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת שמן הטוב ואת בית כליו ואת כל אשר נמצא באוצרתיו לא היה דבר אשר לא הראם חזקיהו בביתו ובכל ממשלתו: מלכים ב כ יג
12. ויאמר ישעיהו אל חזקיהו הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ואת אשר אצרו אבתיך עד היום הזה בבלה לא יותר דבר אמר יי: מלכים ב כ יד
13. ויאמר חזקיהו אל ישעיהו טוב דבר יי אשר דברת הלא אם שלום ואמת יהי בימי: מלכים ב כ יט

עמון ומואב. קרובין לישראל שכולו מלוט בן אחי אברהם ורחקן המקום שלא יבאו בקהל. ל"א קרובין ממש ליכא למימר דהא מדין מבני קטורה היו בני אברהם וקרובים היו בני מדין לישראל יותר מעמון ומואב שהם בני אברהם אלא עמון ומואב שכנים וקרובים היו לארץ ישראל ומדין רחוקים להם היו: **ויבאו בלשכת הגזית ממשפחות סופרים.** והאי קרא מפרש ליה כולי בסיפריא) בפרשת ויאמר משה לחובב: **המה הקינים הבאים ממחמת אבי בית רכב.** וקינים אלו בניו של יתרו דכתיב ובני קיני חותן משה ובניו של יתרו הן הן בניו של רכב דכתיב הקינים הבאים ממחמת אבי בית רכב וכתיב (ירמיה לה) ובית הרכבים אמר ירמיהו כי כה אמר ה' [וגו'] יען אשר שמעתם [עלן] מצות [יהונדב] אביכם [וגו'] לא יכרת איש ליונדב בן רכב [עומד] לפני כל הימים ואמרינן בסיפרי) אפשר נכרים הם ונכנסו להיכל והרי כל ישראל לא נכנסו להיכל אלא שהיו יושבין בסנהדרין ומורין בדברי תורה. מ"ר: **ממיכה.** דאמרינן לעיל [קג:] הניחו לו שפתו מצויה לעוברי דרכים: **ומשרה שכינה על נביאי הבעל מחבירו של עדו הנביא.** דעדו הנביא נתנבא על מזבח בית אל שיחרב מפני שהעמיד בו ירבעם אלמים דכתיב (מ"א יג) והנה איש האלהים בא מיהודה וגו' ואימר מזבח מזבח ומפרש בפדר עולם דהיינו עדו הנביא וכא נביא הפקר והטעהו לעדו והשיבו לבית אל והעבירו על מצות הקב"ה שאמר לו לא תשוב לבית אל והאכילו ובזכות שהאכילו שרתה עליו שכינה שנאמר [שם] ויהי דבר ה' אל האיש הנביא אשר השיבו להאכילו אלגו: **ושנגפה עולה זרון.** שהרי מצינו ביהושפט שנגע ולא הלוהו לדוד שמי ששרות ונענש דאמר רב יהודה וכו': **לווהו.** לשון לויה: **לא נהרגה נוב.** שלא היה איש לריך דוד לשאול לחם מבהני נוב ולא היה דואג מלשין עליהם: **ולא היה שאול נהרג.** על אותו עון: **שמועל.** דאחיו יותם וכתו מזקיה: **ושאר.** מישראל שבנו להיות בניך ותלמידיך וכל מי שישוב לביתך דהיינו תלמידיו כדמתרגמינן ושאר' דלא מטולו ודמכו תמיהי תלמידוהי: **מאי כובס דכבשינהו לאפיה.** שכבש את פניו והיה מתבייש מפני ישעיה: **כובס.** כמו כובס: **אוכלא דקצרי סחף ארישיה.** כלי מעוקב של כוסכוס שמלפפין בו מים על הכנדים ומותו כלי הפך אחז על ראשו כדי שלא יכירו ישעיה שהיה מתבייש [ממנו]: **יאשיהו.** בן אמון: **חזקיהו.** אחי מנשה: [**כרא מוכה אבא וכו'**]. יאשיה מוכה אמון אביו ולא חזקיה מנשה בנו דכתיב אין מידי מגיל וכרשינן ליה בהגדה) אין אברהם מגיל וכו': **הספא דאחים נכסי.** דכרא מוכה לאבא: **אחז נמי.** לא תימא דכבשינהו [לאפיה] אלא מפני כבודו של חזקיה לא מנאוהו: **מפני מה לא מנו את יהויקים.** כאותן שאין להם חלק [לעוה"ב]: **משום דר' חייא בר אבויה.** שנתכפר על שלא ניתן לקבורה. ולכ הני מפני מה לא מנו לא כעי אלא מהגר דהוו רשעים גמורים כדאשינגא להו לעיל [קג:] אחז חתם את התורה וכו': [**זאת ועוד כו'.** נקמה נעשית בה כבר ועוד אחרת מעשה בה]: **פרידא.** כך שמו): **סיפתא.** ארגז: **כשכיל הטוב מה אות.** כשכיל חזקיה [ששיכנה את] עצמו דאמר הטוב בעיניך עשיתי גרס לו שאמר מה אות כי אעלה בית ה' ששאל אות מהקב"ה שעבירה גורלת עבירה: **אלו נכרים על שולחנו.** אותם ששלח לו מרודך בלאדן ספרים ומנחה על ידם: **ומשמש עליו.** כגון חזקיה דאמרינן לקמן אשתו השקתה עליהם: **גורס גלות.** דכתיב וישמח עליהם חזקיהו וירא את כל [כל] בית נכתה וכתיב בתריה ומבניך אשר יצאו ממך יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל: **אשתו השקתה עליהם.** היא עצמה מוזגת להם. והיינו בית נכתה לשון מנוכה על שם אלא שנפחתה מן האדם וממנה נברא אשה: **בית גנוזו.** וכי מתרגמינן בית גניזוי. ומנחם פתר ממחברתו לשון סממנים כמו (בראשית לא) נכאת ולרי ולוט: **זין אוכל זין.** כגון פרגלא דשליט בפרגלא): **איכה.** ל"ו בגימטריא: **ל"ו כריסות.** בכריתות (דף כ.) תשיב להו: **לקו בא"כ.** שכל מגילת איכה סדורה באלפא ביתא: **בטח בדד.** שיושבין ימידים ואינן מתירלאין לא מן הנכרים ולא מן חיות לעות: **רבבי עם.** עם שמתרבה והולך יותר משאר עם: **קטנה לגדול.** ש"ז של קטן אינו מבושל ואינו מזריע מהר כשל גדול וכן רחם של קטנה אינה קולטת מהר כשל גדולה לפיכך משאין גדולה לקטן כדי לכשתהא זרעו [מבושל] קולט מהר וקטנה לגדול כדי שיהא שכבת זרעו קולט מהר ולא קטנה לקטן ששויהן להולד. ולא קטן וקטנה ממש אלא שעומדין על פרקן ולאיין הם להולד ומיהו אין זרע שלהם מבושל כל כך:

מאמר

מעמון ומואב ומקרבת את הרחוקים מיתרו דאמר ר' יוחנן בשכר [1]יקראן לו ויאכל לחם [6]זכו בני בניו וישבו בלשכת הגזית שנאמר [2]וממשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתיב התם [3]ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב את העם ומעלמת עינים מן הרשעים ממיכה ומשרה שכינה על נביאי הבעל מחבירו של עדו הנביא דכתיב [4]ויהי הם יושבים אל השלחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו ושגגתה עולה זרון דאמר רב יהודה אמר רב אלמלי הלוהו יהונתן לדוד שתי כברות לחם לא נהרגה נוב עיר הכהנים ולא נטרד דואג האדמי ולא נהרג שאול ושלשת בניו ומפני מה לא מנו את אחז אמר ר' ירמיה בר אבא מפני שמוטל בין שני צדיקים בין יותם לחזקיהו רב יוסף אמר מפני שהיה לו בשת פנים מישעיהו שנאמר [5]ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בגך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס מאי כובס איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה וחלף ואיכא דאמרי [7]אוכלא דקצרי סחף אריסיה וחלף מפני מה לא מנו את אמון מפני כבודו של יאשיהו מנשה נמי לא נמנו מפני כבודו של חזקיהו ברא מזכי [8]אבא אבא לא מזכי ברא דכתיב [9]ואין מידי מציל [10]אין אברהם מציל את ישמעאל אין יצחק מציל את עשו השתא דאתית להכי אחז נמי לא אימני משום כבודו של חזקיהו ומפני מה לא מנו את יהויקים משום דר' חייא בר' אבויה [7]דאמר ר' חייא בר' אבויה כתיב על גולגלתו [של] יהויקים זאת ועוד אחרת זקינו דרבי פרידא אשכח גולגלתא דהוה קא שדיא בשערי ירושלים וכתיב בה זאת ועוד אחרת קברה ולא איקברא קברה ולא איקברא אמר גולגלתו של יהויקים היא דכתיב ביה [7]קבורת חמור יקבר סחוב והשלך וגו' אמר מלכא הוא ולא איכשר לזלזולי ביה כרכה בשיראי ואותבה בסיפתא [11]חזיתא דביתהו סברא הא דאיתתא קמייתא הוה דהא לא קא מנשי לה שגרא תנורא וקלתה היינו דכתיב זאת ועוד אחרת תניא אמר רבי שמעון בן אלעזר בשביל [8]הטוב בעיניך עשיתי מה אות בשביל [9]מה אות נכרים אכלו על שולחנו בשביל שנכרים אכלו על שולחנו גרם גלות לבניו מסייע ליה לחזקיה דאמר חזקיה כל המזמן עובד כוכבים לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו שנאמר [10]ובניך אשר יצאו ממך [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל [11]וישמח עליהם חזקיה ויראם את (כל) בית נכתה את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב וגו' אמר רב מאי בית נכתה אשתו השקתה עליהם ושמואל אמר בית גנזיו הראה להם ור' יוחנן אמר זין אוכל זין הראה להן [12]איכה ישבה בדד אמר [13]רבא אמר רבי יוחנן מפני מה לקו ישראל באיכה מפני שעברו על שלשים ושש כריתות שבתורה אמר רבי יוחנן מפני מה לקו באל"ף בי"ת מפני שעברו על התורה שניתנה באל"ף בי"ת ישבה בדד אמר [13]רבא אמר רבי יוחנן אמר הקב"ה אני אמרתי [13]וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו טל עכשיו יהיה בדד מושבם העיר רבתי עם אמר [13]רבא אמר רבי יוחנן שהיו משיאין קטנה לגדול וגדולה לקטן כדי שיהו להם בנים הרבה היתה כאלמנה [13]אמר רב יהודה אמר רב כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אליה רבתי בגוים שרתי במדינות אמר [13]רבא אמר רבי יוחנן כל מקום שהן הולכין נעשין שרים לאדוניהן ת"ר מעשה בשני בני אדם שנשבו בהר הכרמל והיה שבאי מהלך אחריהם

א"ל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com